

โครงสร้างทั่วไปและโครงสร้างการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ในบทนี้จะได้ทำการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปและโครงสร้างการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 40 โรงงาน ที่ได้รับสินเชื่อจากบริษัทในระหว่างปี 2528 - 2530 โดยประเภทอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่บริษัทให้การสนับสนุนทางการเงินประกอบด้วยอุตสาหกรรมการผลิต เช่น กิจการผลิตอิฐดินเผา ผลิตน้ำตาล ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว ผลิตนมสด ผลิตพลาสติก ผลิตเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น อุตสาหกรรมวิศวกรรม เช่น กิจการผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักรอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นต้น อุตสาหกรรมบริการ เช่น กิจการซ่อมเครื่องยนต์ ตู้ซ่อมรถ เคาะแผ่นสี โรงกลึง เป็นต้น อุตสาหกรรมหัตถกรรม เช่น กิจการแกะสลักไม้ ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น อุตสาหกรรมเกษตร เช่น ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน ฟาร์มไก่เนื้อ ฟาร์มไก่ไข่ เป็นต้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พัก การขนส่ง เป็นต้น และกิจการอื่น ๆ ที่อยู่ในข่ายตามพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2502 สำหรับกิจการอุตสาหกรรมที่บริษัทระงับการพิจารณา คือ โรงสีข้าวขนาดเล็ก โรงเลื่อย โรงงานมันอัดเม็ดและมันเส้น และโรงงานแข็ง ทั้งนี้ บริษัทต้องการให้มีการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ประเภทอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับลำดับการศึกษาของบทนี้ ในตอนแรกจะกล่าวถึงโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในตอนที่สองจะกล่าวถึงเรื่องลักษณะพื้นฐานของผู้ประกอบการ รูปแบบการจัดการ สภาพการจ้างงาน เขตภูมิศาสตร์ของแหล่งที่ตั้งโรงงาน ลักษณะของการใช้เงินลงทุนในโครงการ แหล่งที่มาของเงินลงทุน การบริหารการผลิต และการจัดการด้านการตลาด และในตอนสุดท้ายจะทำการวิเคราะห์โครงสร้างการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ได้รับสินเชื่อจากบริษัท

โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาคเกษตรเป็นหลัก รองลงไปได้แก่ภาคการค้า ภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ มีสัดส่วนและอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงปี 2524 - 2528 เป็นดังนี้

	การผลิต (%)	การขยายตัว (%)
เกษตรกรรม	40.0	4.4
การค้า	21.2	5.8
บริการ	8.6	10.9
อุตสาหกรรม	7.0	6.1
อื่น ๆ	<u>23.2</u>	<u>6.3</u>
รวม	<u>100.0</u>	<u>5.7</u>

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงปี 2525 - 2528 ขยายตัวสูงที่สุดกว่าทุกภาคเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี เทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละ 5.0 ของทั้งประเทศ โดยภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.4 ในขณะที่นอกภาคเกษตรมีการขยายตัวร้อยละ 6.7 ซึ่งเป็น การขยายตัวของสาขาการธนาคาร ไฟฟ้าและประปา บริการ และอุตสาหกรรม เป็นสำคัญ

สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2528 (ณ ราคาคงที่) อยู่ในอันดับ 3 ของประเทศ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 15.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเทียบกับร้อยละ 44.2 ร้อยละ 18.1 ร้อยละ 13 และร้อยละ 9.5 ของกรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

โครงสร้างอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในช่วงปี 2524 - 2528 ผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมของภาคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.1 สูงกว่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ (ร้อยละ 5.2) โดยมีมูลค่าปี 2528 (ณ ราคาคงที่) เท่ากับ 4,069.3 ล้านบาท (ร้อยละ 5.2 ของผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมของทั่วประเทศ)

โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ร้อยละ 98 เป็น อุตสาหกรรมในครอบครัวและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยอุตสาหกรรมในครัวเรือน (มีการจ้างงาน 1 - 4 คน) คิดเป็นร้อยละ 66.8 อุตสาหกรรมขนาดเล็ก (มีการจ้างงาน 5 - 49 คน) ร้อยละ 31.9 อุตสาหกรรมขนาดกลาง (มีการจ้างงาน 50 - 299 คน) ร้อยละ 1.1 และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (มีการจ้างงานมากกว่า 300 คนขึ้นไป) ร้อยละ 0.2

โรงงานอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้ ๗ ล้านปี 2530 มีทั้งสิ้น 29,921 โรง จำแนกเป็น
 กิจกรรมประเภทโรงสีข้าวมากที่สุด คือ จำนวน 24,774 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 82.8 ของ
 โรงงานทั้งหมดในภาคนี้ รองลงไปได้แก่ โรงงานผลิตภัณฑื้กันสำปะหลัง 1,683 โรง (ร้อยละ
 5.6) โรงงานผลิตอุปกรณ์การขนส่ง 686 โรง (ร้อยละ 2.3) โรงงานผลิตอาหารและ
 เครื่องดื่ม 666 โรง (ร้อยละ 2.2) โรงงานผลิตภัณฑื้จากแร่โลหะ 510 โรง (ร้อยละ 1.7)
 โรงงานผลิตภัณฑื้เครื่องยนต์เครื่องจักร 489 โรง (ร้อยละ 1.6) โรงงานผลิตเครื่องเรือน
 เครื่องใช้ที่ทำจากไม้ 243 โรง (ร้อยละ 0.8) โรงงานผลิตภัณฑื้โลหะ 233 โรง (ร้อยละ
 0.8) โรงงานผลิตภัณฑื้สิ่งทอสิ่งถัก 153 โรง (ร้อยละ 0.5) นอกนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม
 การผลิตอื่น ๆ ดังตารางที่ 2.6

แต่เมื่อนิยามาเงินลงทุนตามประเภทอุตสาหกรรมปรากฏว่า อุตสาหกรรมการผลิต
 กระดาษและผลิตภัณฑื้กระดาษมีเงินลงทุนสูงที่สุดคือ 6,344.67 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 27.5
 ของเงินลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ทั้งหมด ทั้งนี้ เนื่องมาจากมีโรงงานผลิตกระดาษขนาดใหญ่คือ
 บริษัท นิธิภักดิ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด มาตั้งอยู่ในภาคนี้ ที่อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น
 รองลงไปได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม มีเงินลงทุน 5,717.76 ล้านบาท
 (ร้อยละ 24.7) อุตสาหกรรมโรงสีข้าว มีเงินลงทุน 4,014.07 ล้านบาท (ร้อยละ 17.4)
 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑื้กันสำปะหลัง มีเงินลงทุน 2,248.49 ล้านบาท (ร้อยละ 9.7) และ
 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑื้สิ่งทอและสิ่งถัก มีเงินลงทุน 1,980.02 ล้านบาท (ร้อยละ 8.6) ตาม
 ลำดับ

สำหรับประเภทอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมโรงสีข้าว มีการ
 จ้างงาน 28,956 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.9 ของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้
 ทั้งหมด รองลงไปได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑื้สิ่งทอสิ่งถัก มีการจ้างงาน 25,025 คน
 (ร้อยละ 23.3) ทั้งนี้เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในภาคนี้ถึง 2 โรง คือ
 โรงงานทอวานเดชาพานิช และโรงงานแหวนขอนแก่น (ทั้ง 2 โรงงานตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑื้กันสำปะหลัง มีการจ้างงาน 15,420 คน (ร้อยละ 14.3)
 อุตสาหกรรมการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม มีการจ้างงาน 12,037 คน (ร้อยละ 11.2) และ
 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑื้จากแร่โลหะ มีการจ้างงาน 5,724 คน (ร้อยละ 5.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

(๗ ราคาปี 2515)

	2525/24	2526/25	2527/26	2528/27	เฉลี่ย 2525-2528
กรุงเทพฯ	2.9	6.0	6.9	4.2	5.3
24 จังหวัดในภาคกลาง	5.6	2.1	8.6	3.5	5.0
เฉลี่ยภาคกลาง	4.7	4.3	7.7	3.9	5.2
ภาคเหนือ	3.5	4.6	6.4	5.1	4.9
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5.6	11.4	2.2	3.5	5.7
ภาคใต้	-0.9	9.1	3.0	4.0	3.8
เฉลี่ยทั่วประเทศ	4.1	5.8	6.2	4.0	5.0

ที่มา: กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.2

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติจำแนกเป็นรายภาค ปี 2524 - 2528

(ณ ราคาปี 2515)

	2524 (ล้านบาท)	2525 (ล้านบาท)	2526 (ล้านบาท)	2527 (ล้านบาท)	2528 (ล้านบาท)
กรุงเทพฯ	135,717.7 (43.6)	141,485.3 (43.7)	150,597.0 (43.9)	160,821.2 (44.1)	167,374.5 (44.2)
24 จังหวัดในภาคกลาง	57,544.3 (18.5)	60,817.9 (18.8)	60,323.7 (17.6)	66,277.5 (18.2)	68,554.0 (18.1)
รวมภาคกลาง	193,262.0 (62.1)	202,303.2 (62.4)	210,920.7 (61.5)	227,098.7 (62.3)	235,928.5 (62.3)
ภาคเหนือ	41,082.6 (13.2)	42,511.0 (13.1)	44,475.8 (13.0)	47,302.2 (13.0)	49,698.7 (13.1)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	45,959.7 (14.8)	48,541.3 (15.0)	54,082.9 (15.8)	55,277.6 (15.2)	57,234.5 (15.1)
ภาคใต้	30,967.5 (9.9)	30,677.8 (9.5)	33,465.5 (9.7)	34,528.2 (9.5)	35,899.4 (9.5)
รวม	311,271.5 (100.0)	324,033.3 (100.0)	342,944.9 (100.0)	364,206.7 (100.0)	378,761.1 (100.0)

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นสัดส่วนร้อยละ

ตารางที่ 2.3

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2524 - 2528

(ณ ราคาปี 2515)

(หน่วย : ล้านบาท)

	2524	2525	2526	2527	2528	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (2525-2528)
สาขาเกษตร						
กรรม	19,026.8 (41.4)	18,867.7 (39.0)	22,403.6 (41.4)	21,844.0 (39.6)	22,354.5 (39.1)	4.4
-การกลั่นกรอง	15,802.9 (34.4)	15,427.5 (31.8)	18,977.1 (35.1)	18,237.8 (33.0)	18,642.6 (32.6)	4.7
-การปลูกสัตว์	2,639.0 (5.7)	2,798.3 (5.8)	2,950.8 (5.5)	3,082.8 (5.6)	3,180.1 (5.6)	4.8
-การประมง	394.2 (0.9)	461.8 (1.0)	347.9 (0.6)	366.7 (0.7)	400.4 (0.7)	1.8
-การป่าไม้	190.7 (0.4)	180.1 (0.4)	127.8 (0.2)	156.7 (0.3)	131.4 (0.2)	7.0
สาขาเหมือง						
แร่และขี้เถ้าหิน	297.0 (0.7)	388.7 (0.8)	320.0 (0.6)	349.4 (0.6)	352.7 (0.6)	5.8
สาขาอุตสาหกรรม	3,222.0 (7.0)	3,391.0 (7.0)	3,482.1 (6.4)	3,983.4 (7.2)	4,069.3 (7.1)	6.1
สาขาก่อสร้าง	2,147.1 (4.7)	2,298.0 (4.7)	2,386.7 (4.4)	2,579.7 (4.7)	2,682.6 (4.7)	5.7
สาขาไฟฟ้า						
และประปา	566.7 (1.2)	649.3 (1.3)	716.9 (1.3)	792.3 (1.4)	879.7 (1.5)	11.6

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2524 - 2528

(ณ ราคาปี 2515)

(หน่วย : ล้านบาท)

	2524	2525	2526	2527	2528	อัตราเพิ่มขึ้น (2525-2528)
สาขาขนส่ง และคมนาคม	2,551.3 (5.6)	2,679.1 (5.5)	2,596.3 (4.8)	2,782.9 (5.0)	2,957.4 (5.2)	3.8
สาขาค้าส่ง และค้าปลีก	9,719.6 (21.1)	10,531.2 (21.7)	11,292.3 (20.9)	11,739.0 (21.2)	12,187.5 (21.3)	5.8
สาขานาการ ประกันภัยและ อสังหาริม- ทรัพย์	1,174.7 (2.6)	1,429.8 (2.9)	1,766.2 (3.3)	1,966.6 (3.6)	2,139.5 (3.7)	16.3
สาขาที่อยู่ อาศัย	1,077.9 (2.3)	1,106.9 (2.3)	1,138.2 (2.1)	1,157.3 (2.1)	1,179.6 (2.1)	2.3
สาขาบริหาร ราชการและ การป้องกัน ประเทศ	2,773.3 (6.0)	2,973.7 (6.1)	3,231.2 (6.0)	3,192.0 (5.8)	3,333.1 (5.8)	4.8

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2524 - 2528

(ณ ราคาปี 2515)

(หน่วย : ล้านบาท)

	2524	2525	2526	2527	2528	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (2525-2528)
สาขาบริการ	3,403.3 (7.4)	4,225.9 (8.7)	4,749.4 (8.8)	4,891.0 (8.8)	5,098.6 (8.9)	10.9
รวมทุกสาขา	45,959.7 (100.0)	48,541.3 (100.0)	54,082.9 (100.)	55,277.6 (100.0)	57,234.5 (100.0)	5.7

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทุกสาขา

ที่มา : กองบัญชีรายได้ประชาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.4

ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาค สาขาอุตสาหกรรม ปี 2524 - 2528

(ณ ราคาปี 2515)

	2524 (ล้านบาท)	2525 (ล้านบาท)	2526 (ล้านบาท)	2527 (ล้านบาท)	2528 (ล้านบาท)	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (2525-2528) (ร้อยละ)
กรุงเทพฯ	36,629.8 (56.80)	37,192.5 (35.25)	39,756.7 (55.03)	42,003.9 (54.49)	42,871.5 (54.44)	4.1
24 จังหวัดใน ภาคกลาง	21,325.2 (33.07)	23,348.2 (34.68)	25,389.6 (35.13)	27,228.8 (35.33)	27,926.0 (35.39)	7.0
รวมภาคกลาง	57,955.0 (89.87)	60,541.7 (89.93)	65,146.3 (90.16)	69,232.7 (89.82)	70,897.5 (89.83)	5.2
ภาคเหนือ	2,011.0 (3.12)	2,104.7 (3.13)	2,265.7 (3.14)	2,400.0 (3.11)	2,450.3 (3.1)	5.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,222.0 (4.99)	3,391.0 (5.04)	3,482.1 (4.82)	3,983.4 (5.17)	4,069.3 (5.16)	6.1
ภาคใต้	1,301.9 (2.02)	1,280.5 (1.9)	1,356.9 (1.88)	1,466.6 (1.90)	1,510.2 (1.91)	3.9
รวม	64,489.9 (100)	67,317.9 (100)	72,251.0 (100)	77,082.7 (100)	78,927.3 (100)	5.2

ที่มา : กองบัญชีรายได้ประชาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ตารางที่ 2.5
โครงสร้างอุตสาหกรรม และจำนวนคนงาน จำแนกเป็นรายภาค
(ปี 2527)

	อุตสาหกรรม ในครัวเรือน (1 - 4 คน)		อุตสาหกรรม ขนาดเล็ก (5 - 49 คน)		อุตสาหกรรม ขนาดกลาง (50 - 299 คน)		อุตสาหกรรม ขนาดใหญ่ (มากกว่า300คน)	
	จำนวน ราย	จำนวน ลูกจ้าง (พันคน)	จำนวน ราย	จำนวน ลูกจ้าง (พันคน)	จำนวน ราย	จำนวน ลูกจ้าง (พันคน)	จำนวน ราย	จำนวน ลูกจ้าง (พันคน)
กรุงเทพฯ	5,548	14.0	5,935	73.7	642	68.6	129	121.4
24 จังหวัดในภาค กลาง	4,840	11.5	4,161	61.5	834	95.1	239	173.4
รวมภาคกลาง	10,388	25.5	10,096	135.2	1,476	163.7	368	294.8
ภาคเหนือ	2,395	3.4	1,487	19.2	244	25.5	21	10.3
ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	3,500	7.2	1,670	16.5	57	5.3	12	9.2
ภาคใต้	2,180	4.4	1,217	18.2	161	16.9	14	6.7
รวม	18,463	42.5	14,470	189.1	1,938	211.4	415	321.0

หมายเหตุ: เป็นผลการสำรวจ "จำนวนลูกจ้างในสถานประกอบการ" ของกรมแรงงาน ปี 2527
เพื่อประโยชน์ในการศึกษาโครงสร้างการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ข้อมูลจึง
แตกต่างจากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

ที่มา : ฝ่ายสถิติแรงงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 2.6

แสดงจำนวนโรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ณ สิ้นปี 2530

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน (โรง)		จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)		จำนวนคนงาน (คน)	
1. โรงสีข้าว	24,774	82.8%	4,014.07	17.4%	28,956	26.9%
2. ผลิตมันฝรั่งสำหรับรับประทาน	1,683	5.6%	2,248.49	9.7%	15,420	14.3%
3. ผลิตมันฝรั่งแปรรูปอาหารขนส่ง	686	2.3%	325.68	1.4%	3,836	3.6%
4. การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม	666	2.2%	5,717.76	24.7%	12,037	11.2%
5. ผลิตมันฝรั่งจากแร่โลหะ	510	1.7%	740.01	3.2%	5,724	5.3%
6. ผลิตมันฝรั่งเครื่องยนต์เครื่องจักร	489	1.6%	422.62	1.8%	2,998	2.8%
7. ผลิตมันฝรั่งเครื่องเรือนเครื่องใช้จากไม้	243	0.8%	367.96	1.6%	3,844	3.6%
8. ผลิตมันฝรั่งโลหะ	233	0.8%	89.06	0.4%	1,247	1.2%
9. ผลิตมันฝรั่งสิ่งทอสิ่งถัก	153	0.5%	1,980.02	8.6%	25,025	23.3%
10. การผลิตไม้และผลิตมันฝรั่งจากไม้	117	0.4%	252.62	1.1%	4,959	4.6%
11. ผลิตมันฝรั่งพลาสติก	108	0.4%	90.61	0.4%	588	0.5
12. ผลิตมันฝรั่งการพิมพ์	83	0.3%	88.55	0.4%	604	0.6%
13. อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน	64	0.2%	44.53	0.2%	483	0.4%
14. ผลิตมันฝรั่งเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้า	46	0.2%	21.91	0.1%	236	0.2%
15. การผลิตกระดาษและผลิตมันฝรั่งกระดาษ	3	0.0%	6,344.67	27.5%	445	0.4%
16. อื่น ๆ	63	0.2%	336.60	1.5%	1,153	1.1%
รวม	29,921	100%	23,085.16	100%	107,555	100%

ที่มา : ศูนย์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม

ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาของอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมภูมิภาค จำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปัญหาในด้านการผลิตและการตลาด ปัญหาทั้งสองประเภทนี้เป็นปัญหาภายในของกิจการ และปัญหาการสนับสนุนส่งเสริมซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง¹

ปัญหาในด้านการผลิตจำแนกได้ดังนี้

- ปัญหาวัตถุดิบ ได้แก่ การขาดแคลนวัตถุดิบ วัตถุดิบมีคุณภาพต่ำ ราคาของวัตถุดิบแพง ตลอดจนอุปสรรคอื่นเกิดจากระเบียบข้อบังคับของราชการ
- ปัญหาความล้าหลังของเทคโนโลยีในการผลิตสินค้า
- ปัญหาการเงิน การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนเป็นปัญหาที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในแทบทุกประเภทของอุตสาหกรรมขนาดย่อมและมีผลไปถึงการขยายการผลิตและการลงทุนระยะยาวด้วย
- ปัญหาแรงงาน แรงงานขาดทักษะการเข้าออกของแรงงานตามฤดูกาล เป็นปัญหาที่ปรากฏมากในอุตสาหกรรมวิศวกร อุตสาหกรรมอาหาร และปรากฏเห็นในทุกภาค
- ปัญหาการตลาด ตลาดของสินค้าอุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมภูมิภาค มักมีขอบเขตแคบ ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ผลิตขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของตลาดท้องถิ่น นอกจากนี้มีลักษณะและคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานของสินค้า เป็นปัญหาการตลาดของอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ปัญหาการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมภูมิภาค เกี่ยวเนื่องกับความสามารถในการให้บริการ การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยมาตรการต่าง ๆ และการควบคุมในการส่งเสริมสนับสนุนนั้น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ให้บริการโดยตรง และยังมีหน่วยงานอื่น ๆ อีกมากที่ให้การสนับสนุน แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมภูมิภาคเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไปในหลายท้องที่ การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ยาก นอกจากนั้นมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมีผลไปถึงอุตสาหกรรมขนาดย่อม เพียงแต่น้อยและมักก่อให้เกิดความเสียหายเปรียบกับอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมภูมิภาค

¹ บริษัท จัดการอุตสาหกรรม จำกัด, "การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม", รายงานวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กนช.ยน., 2528), หน้า 115 -

ปัญหาของอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในภูมิภาคแตกต่างกันตามประเภทและ
ท้องที่ ดังแสดงในตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7

ปัญหาของอุตสาหกรรมแยกตามประเภทและที่ตั้ง

ประเภท อุตสาหกรรม	ที่ตั้ง				
	กทม.	ภาค กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
อาหารและผลิตภัณฑ์การเกษตร	ง, ก, ร	ง, ต ร, ก	ง, ก, ร ต, ว	ง, ก ต, ว	ง, ก, ว ต, ร
อุตสาหกรรมประเภทอื่นในเมือง	ง, ก ร	ง, ก ร	ง, ก ร	ง, ก ร	ง, ก ร
อุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	-	ต, ว	ต, ว	ต	ต

หมายเหตุ : ต หมายถึง ปัญหาการตลาด
ง หมายถึง ปัญหาการเงิน
ว หมายถึง ปัญหาวัตถุดิบ
ร หมายถึง ปัญหาแรงงาน
ก หมายถึง ปัญหาการขนส่งทางราชการ

จะเห็นได้ว่าปัญหาการเงินนับเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่งของอุตสาหกรรมขนาดย่อม บรรษัท
เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมได้
ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงได้มีการปรับโครงสร้างภายในของบรรษัทให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการ
สินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมมาตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา โดยจนถึง ณ สิ้นปี 2529 บรรษัทได้
ให้การสนับสนุนเงินกู้แก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมประเภทต่าง ๆ ไปแล้ว 205 โครงการ รวมเงินกู้
ที่อนุมัติทั้งสิ้น 533.89 ล้านบาท ประกอบด้วยโครงการในภาคกลาง 79 โครงการ จำนวนเงิน
239.30 ล้านบาท ภาคเหนือ 46 โครงการ จำนวนเงิน 109.81 ล้านบาท ภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ 40 โครงการ จำนวนเงิน 77.95 ล้านบาท และภาคใต้ 40 โครงการ จำนวนเงิน
106.83 ล้านบาท

ตารางที่ 2.8

จำนวนและสัดส่วนจำนวนโรงงานที่ได้รับสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมจากบริษัท ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ณ สิ้นปี 2530

	โรงงานที่ได้รับสินเชื่อ		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		คิดเป็นร้อยละ
	จำนวน ^{1/}	จำนวน ^{2/}	
1. โรงสีข้าว	24,774	1	0.00
2. ผลิตภัณฑ์ไม้แปะหลัง	1,683	-	-
3. ผลิตภัณฑ์อุปกรณ์การขนส่ง	686	-	-
4. การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม	666	20	3.00
5. ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ	510	11	2.16
6. ผลิตภัณฑ์เครื่องยนต์เครื่องจักร	489	2	0.41
7. ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนเครื่องใช้จากไม้	243	-	-
8. ผลิตภัณฑ์โลหะ	233	-	-
9. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอสิ่งถัก	153	-	-
10. การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	117	-	-
11. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	108	-	-
12. ผลิตภัณฑ์การพิมพ์	83	-	-
13. อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน	64	-	3.13
14. ผลิตภัณฑ์เครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้า	46	-	-
15. การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	3	-	-
16. อื่น ๆ	63	4	6.35
รวม	29,921	40	0.13

ที่มา : 1/ ศูนย์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2/ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ * ตัวอย่างที่นำมาเป็นกรณีศึกษาไม่รวมโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ได้รับสินเชื่อจากบริษัท

โครงสร้างทั่วไปของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ได้รับสินเชื่อจากบริษัท

ลักษณะพื้นฐานของผู้ประกอบการ รูปแบบการจัดการ สภาพการจ้างงาน เขตภูมิศาสตร์ของแหล่งที่ตั้งโรงงาน ลักษณะของการใช้เงินลงทุนในโครงการ แหล่งที่มาของเงินลงทุน และการบริหารการผลิต ของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่นำมาเป็นกรณีศึกษาจำนวน 40 โรงงาน ซึ่งได้รับสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

ก. ลักษณะพื้นฐานของผู้ประกอบการ

ระดับการศึกษา : จากการสำรวจปรากฏว่าประมาณร้อยละ 52.5 ของผู้ประกอบการ มีระดับการศึกษา ม.ศ.1 - 5 รวมพวก ปวช. และการศึกษาในระดับ ป.4 มีร้อยละ 22.5 จบปริญญาตรีร้อยละ 15.0 และจบ ป.5 - 7 ร้อยละ 7.5 ซึ่งขัดแย้งกับงานสำรวจของแสง สงวนเรือง และคณะ² กล่าวคือ งานสำรวจดังกล่าวพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 52.8 จบการศึกษาระดับ ป.4 รองลงไปร้อยละ 13.4 จบ ม.ศ.1 - 5 และร้อยละ 11.3 จบ ป.5 - 7

ตารางที่ 2.9 แสดงระดับการศึกษาของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ป. 4 และต่ำกว่า	9	22.5
ป. 5 - 7	3	7.5
ม.ศ.1 - 5 , ปวช.	21	52.5
ปวส.	1	2.5
ปริญญาตรี	6	15.0
รวม	40	100.0

² Saeng Sanguanruang, Nisa xuto, Preeyanuch Saengpassorn and Chuchep Piputsittee, Development of Small and Medium Manufacturing Enterprises in Thailand, (An Adipa Research Project Volume I: Main Project, December, 1978), p.70.

อาชีพเดิม : พื้นฐานของผู้ประกอบการเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่จะทราบถึงขอบเขตการพัฒนาการของนายทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมในส่วนภูมิภาค จากการสำรวจพบว่าอาชีพเดิมของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 32.5 จะเป็นลูกจ้างมาก่อน อาชีพค้าขายร้อยละ 30 ประกอบกิจการอุตสาหกรรมของครอบครัวมาตั้งแต่เดิมร้อยละ 20 และเคยประกอบอาชีพรับราชการการร้อยละ 10.0 ซึ่งขัดแย้งกับงานสำรวจของแสง สงวนเรือง และคณะ กล่าวคืองานสำรวจดังกล่าวพบว่าอาชีพเดิมของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50.2 ประกอบกิจการอุตสาหกรรมของครอบครัวมาก่อน รองลงมาร้อยละ 23.6 ประกอบอาชีพค้าขาย และร้อยละ 15.5 เป็นลูกจ้างมาก่อน

ตารางที่ 2.10 แสดงอาชีพเดิมของผู้ประกอบการ

อาชีพเดิม	จำนวน	ร้อยละ
ลูกจ้าง	13	32.5
ค้าขาย	12	30.0
อุตสาหกรรม	8	20.0
รับราชการ	4	10.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3	7.5
รวม	40	100.0

อายุ : จากการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละ 50 มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ร้อยละ 27.5 มีอายุระหว่าง 35 - 39 ปี และร้อยละ 12.5 มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบกับงานของแสง สงวนเรือง และคณะ แล้ว มีความขัดแย้งกันคือ งานของแสง สงวนเรือง พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 41.4 มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี รองลงไป ร้อยละ 16.6 มีอายุระหว่าง 35 - 39 ปี

ตารางที่ 2.11 แสดงอายุของผู้ประกอบการ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	1	2.5
25 - 34	3	7.5
35 - 39	11	27.5
40 - 49	20	50.0
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	5	12.5
รวม	40	100.0

ข. รูปแบบการจัดองค์การ

โรงงานขนาดย่อมที่นี้มักจะมีการบริหารงานแบบ ไม่มีระบบและ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ผู้บริหารมักเป็นเจ้าของกิจการและมีผู้ร่วมงานจำนวนหนึ่ง หลักการสำคัญในการบริหารมักจะใช้สามัญสำนึกและประสบการณ์ในอดีต ซึ่งลักษณะการจัดองค์การจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการ การบริหารงานการผลิต จากการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละ 77.5 ประกอบกิจการในรูปแบบ บุคคลธรรมดา ลักษณะบริหารงานภายในครอบครัว ร้อยละ 20 ประกอบกิจการในรูปแบบ ห้างหุ้นส่วน จำกัด ส่วนการประกอบการในรูปแบบบริษัทมีเพียง 1 ราย หรือร้อยละ 2.5 เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานสำรวจของแสง สวงน เรือง และคณะ คือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.2 ประกอบกิจการ ในรูปแบบบุคคลธรรมดา โดยจะบริหารงานเอง

ตารางที่ 2.12 แสดงรูปแบบการจัดการ

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
บุคคลธรรมดา	31	77.5
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	8	20.0
บริษัท	1	2.5
รวม	40	100.0

ค. แหล่งที่ตั้งโรงงาน

สินค้าอุตสาหกรรมเป็นผลผลิตที่ผ่านกระบวนการ การนำเอาวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ มาแปรสภาพและ ได้สิ่งของชนิดใหม่ขึ้นมา ซึ่งมีมูลค่าและการใช้ประโยชน์สูงกว่าเดิม ในการแปร รูปวัตถุดิบนี้ต้องใช้ปัจจัยหลายอย่าง เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร แรงงาน เชื้อเพลิง เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้อาจนำมาจากในท้องถิ่นนั้น หรือท้องถิ่นอื่น ๆ ซึ่งอยู่ใกล้หรือไกลจากโรงงาน นอกจาก จะมองทางด้านการใช้วัตถุดิบแล้ว การตลาดก็มีความสำคัญ อุตสาหกรรมจะมีโอกาสเจริญได้ มากน้อยเพียงใดต้องขึ้นกับขนาดของตลาดที่สินค้าของโรงงานนั้นสามารถเข้าถึงด้วย จากความ สำคัญของแหล่งวัตถุดิบและแหล่งตลาด จึงทำให้โรงงานอุตสาหกรรมกระจายอย่างไม่สม่ำเสมอใน แต่ละภูมิภาคของประเทศ และจากการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละ 62.5 โรงงานจะตั้งอยู่ในเขต เมือง และร้อยละ 37.5 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอก

ตารางที่ 2.13 แสดงแหล่งที่ตั้งโรงงาน

แหล่งที่ตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
เขตอำเภอเมือง	25	62.5
เขตอำเภอรอบนอก	15	37.5
รวม	40	100.0

ง. การใช้เงินลงทุนในโครงการ

ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษานิติกรรมการลงทุนของผู้ประกอบการในสินทรัพย์ถาวร 3 ประเภท คือ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และเครื่องจักรอุปกรณ์

การลงทุนในที่ดิน : จากการสำรวจปรากฏว่า มูลค่าการลงทุนในที่ดินร้อยละ 42.5 จะลงทุนอยู่ในช่วง 100,000 - 500,000 บาท รองลงมาร้อยละ 30 จะลงทุนในช่วง 500,001 - 1,000,000 บาท และร้อยละ 7.5 จะลงทุนในช่วง 1,000,001 - 1,500,000 บาท และอีกร้อยละ 7.5 จะอยู่ในช่วงตั้งแต่ 2,500,001 บาท ขึ้นไป

ตารางที่ 2.14 แสดงมูลค่าการลงทุนในที่ดิน

มูลค่าการลงทุน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000 บาท	2	5.0
100,000 - 500,000 บาท	17	42.5
500,001 - 1,000,000 บาท	12	30.0
1,000,001 - 1,500,000 บาท	3	7.5
1,500,001 - 2,000,000 บาท	1	2.5
2,000,001 - 2,500,000 บาท	2	5.0
2,500,001 - 4,000,000 บาท	3	7.5
รวม	40	100.0

การลงทุนในสิ่งปลูกสร้าง : จากการสำรวจปรากฏว่า มูลค่าการลงทุนในสิ่งปลูกสร้างร้อยละ 25 จะอยู่ในช่วง 500,000 - 1,000,000 บาท ร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 1,000,001 - 1,500,000 บาท และร้อยละ 12.5 จะลงทุนในช่วง 2,500,001 - 3,000,000 บาท และอีกร้อยละ 12.5 จะอยู่ในช่วง 4,000,001 บาท ขึ้นไป

ตารางที่ 2.15 แสดงมูลค่าการลงทุนในสิ่งปลูกสร้าง

มูลค่าการลงทุน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	4	10.0
500,000 - 1,000,000 บาท	10	25.0
1,000,001 - 1,500,000 บาท	8	20.0
1,500,001 - 2,000,000 บาท	2	5.0
2,000,001 - 2,500,000 บาท	4	10.0
2,500,001 - 3,000,000 บาท	5	12.5
3,000,001 - 3,500,000 บาท	-	-
3,500,001 - 4,000,000 บาท	2	5.0
4,000,001 - 7,000,000 บาท	5	12.5
รวม	40	100.0

การลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ : จากการสำรวจปรากฏว่ามูลค่าการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ร้อยละ 30 จะต่ำกว่า 500,000 บาท ร้อยละ 22.5 จะอยู่ในช่วง 500,000 - 1,000,000 บาท และร้อยละ 15 จะอยู่ในช่วง 1,500,001 - 2,000,000 บาท แสดงให้เห็นว่า เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมขนาดย่อมส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (High-Technology) มาแปรรูปวัตถุดิบ

ตารางที่ 2.16 แสดงมูลค่าการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์

มูลค่าการลงทุน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	12	30.0
500,000 - 1,000,000 บาท	9	22.5
1,000,001 - 1,500,000 บาท	5	12.5
1,500,001 - 2,000,000 บาท	6	15.0
2,000,001 - 2,500,000 บาท	3	7.5
2,500,001 - 3,000,000 บาท	-	-
3,000,001 - 3,500,000 บาท	2	5.0
3,500,001 - 4,000,000 บาท	-	-
4,000,001 - 5,000,000 บาท	3	7.5
รวม	40	100.0

จ. ขนาดของเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติจากบริษัท : จากการสำรวจปรากฏว่า
 ขนาดของเงินกู้ที่ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจาก
 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยนั้น ร้อยละ 27.5 จะได้รับอนุมัติเงินกู้ในช่วง
 500,000 - 1,000,000 บาท และร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 1,000,001 - 1,500,000 บาท
 และ อีกร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 1,500,001 - 2,000,000 บาท

ตารางที่ 2.17 แสดงขนาดของเงินกู้

จำนวนเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	2	5.0
500,000 - 1,000,000 บาท	11	27.5
1,000,001 - 1,500,000 บาท	8	20.0
1,500,001 - 2,500,000 บาท	8	20.0
2,000,001 - 2,500,000 บาท	3	7.5
2,500,001 - 3,000,000 บาท	-	-
3,000,001 - 3,500,000 บาท	6	15.0
3,500,001 - 4,000,000 บาท	-	-
4,000,001 - 4,500,000 บาท	-	-
4,500,001 - 5,000,000 บาท	2	5.0
รวม	40	100.0

จ. การจ้างงาน : จากการสำรวจพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จ้าง
 คนงานระหว่าง 10 - 19 คน มีมากที่สุดคือ 14 โรง โดยจ้างคนงานทั้งหมด 225 คน
 ดังนั้น เปอร์เซนต์ต่อคนงานทั้งหมดเท่ากับ 21.23% รองลงมาคือโรงงานที่จ้างแรงงานระหว่าง
 21 - 29 คน มีทั้งหมด 9 โรง คนงานที่จ้าง 233 คน ส่วนคนงานที่มีขนาดการจ้างงานตั้งแต่
 50 คนขึ้นไป มีเพียง 4 โรง แต่มีการจ้างแรงงานมากที่สุดคือ 275 คนจากทั้งหมด 1,060 คน
 ซึ่งขัดแย้งกับงานสำรวจของแสง สงวนเรือง และคณะ โดยงานของแสง สงวนเรือง พบว่า
 ส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมจะมีการจ้างงานต่ำกว่า 10 คนลงไปมากที่สุดคือร้อยละ
 63.2

ตารางที่ 2.18 แสดงจำนวนคนงานแบ่งตามขนาดการจ้างงาน

ขนาดการจ้างงาน	จำนวนโรงงาน	จำนวน คนงาน	ร้อยละของคนงาน ต่อคนงานทั้งหมด	จำนวนคนงานเฉลี่ย ต่อโรงงาน
ต่ำกว่า 10 คน	7	50	4.72	7
10 - 19 คน	14	225	21.23	16
20 - 29 คน	9	233	21.98	26
30 - 39 คน	4	138	13.02	35
40 - 49 คน	3	139	13.11	46
ตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป	4	275	25.94	69
รวม	40	1,060	100.00	27

โดยสรุปแล้ว จากการศึกษาโครงสร้างของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมจำนวน 40 โครงการ จะพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ม.ศ. 3 - 5 รวม ปวช. อาชีพเดิมก่อนจะมาตั้งโรงงานเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างมาก่อน อายุของผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40 - 49 ปี รูปแบบการจัดองค์กรส่วนมากจะกระทำในรูปของบุคคลธรรมดา มีลักษณะการบริหารงานภายในครอบครัว สำหรับแหล่งที่ตั้งโรงงาน มักจะตั้งอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากอยู่ใกล้ตลาดของการจำหน่ายสินค้า พฤติกรรมการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเกี่ยวกับที่ดิน ส่วนใหญ่จะใช้เงินลงทุนประมาณ 100,000 ถึง 500,000 บาท สิ่งปลูกสร้าง จะใช้เงินลงทุนอยู่ในช่วงประมาณ 500,000 ถึง 1,000,000 บาทเป็นส่วนใหญ่ และเครื่องจักรอุปกรณ์ส่วนใหญ่จะใช้เงินลงทุนต่ำกว่า 500,000 บาทลงไป ทั้งนี้ การลงทุนดังกล่าวส่วนหนึ่งจะได้รับสินเชื่อจากบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 500,000 ถึง 1,000,000 บาท มากที่สุด รองลงไปได้รับสินเชื่อจำนวน 1,000,001 ถึง 2,500,000 บาท สำหรับการจ้างงานโดยเฉลี่ยสามารถจ้างแรงงานได้ 27 คนต่อหนึ่งโรงงาน

เมื่อเปรียบเทียบกับงานสำรวจของแสง สงวนเรือง และคณะ แล้ว พบว่า มีความขัดแย้งกันหลายประเด็นคือ งานของแสง สงวนเรือง พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพเดิมก่อนจะมาตั้งโรงงานเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพอุตสาหกรรมของครอบครัวมาก่อน และอายุของผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 25 - 34 ปี ส่วนประเด็นอื่น ๆ จะสอดคล้องกันเช่น รูปแบบการจัดองค์กร แหล่งที่ตั้งโรงงาน และเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร

โครงสร้างการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ในหัวข้อนี้จะทำการวิเคราะห์ฐานะการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ได้รับสินเชื่อจากบรรษัทจำนวน 40 โครงการ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (financial ratio) 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน อัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไร และอัตราส่วนแสดงนโยบายทางการเงิน หรืออัตราส่วนแสดงสภาพเสี่ยง มาทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทั้ง 4 ประเภทนี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ในงบการเงิน ทำให้เห็นถึงสภาพคล่องหรือความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ความเสี่ยงภัยในการใช้เงินทุนจากการกู้ยืมหรือนโยบายทางการเงิน ความสามารถในการบริหารงานและความสามารถในการหากำไรของกิจการ

อัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด ได้ถูกนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ระหว่างปี 2528-2530 โดยวิธีหามัชฌิมเลขคณิตจากอัตราส่วนทางการเงินแต่ละหน่วยธุรกิจในกลุ่มนั่นเอง โดยในการศึกษานี้ได้แบ่งกลุ่มธุรกิจที่ทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มธุรกิจที่มีปัญหา (problem loans) และกลุ่มธุรกิจที่ไม่มีปัญหา (non-problem loans) โดยพิจารณาจากสภาพของลูกค้ำของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ในการแบ่งประเภทของลูกค้ำ บริษัทได้แยกประเภทลูกค้ำอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามความเชื่อถือได้ทางการเงิน (credit standing) หลักประกันเงินกู้ ผลการดำเนินงานในอดีต และความร่วมมือที่ให้เป็นอย่างสำคัญ สามารถแยกลูกค้ำออกได้เป็น 3 ประเภท ซึ่งจะทำให้การพิจารณาปัญหาหรือคำขอของลูกค้ำเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการประมาณการชำระหนี้ และการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

ลูกค้ำ 3 ประเภท ได้แก่

- (1) ประเภท A คือลูกค้ำที่ประสบความสำเร็จด้วยดีตลอดมา ไม่มีปัญหาในการดำเนินงาน มีฐานะการเงินดีเป็นที่เชื่อถือได้ มีประวัติการชำระหนี้ดี ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการควบคุมโครงการและพิจารณาคำขอของลูกค้ำในกลุ่มนี้ จะให้การผ่อนผันเป็นพิเศษ
- (2) ประเภท B คือลูกค้ำปกติหรือลูกค้ำที่มีปัญหาในการดำเนินงานบ้างเล็กน้อย ผิดนัดชำระหนี้ในบางครั้ง แต่พยายามผ่อนชำระคืนทันทีที่สามารถจะทำได้ และให้ความร่วมมือตามสมควร สำหรับลูกค้ำในกลุ่มนี้ เจ้าหน้าที่ควบคุมโครงการจะปฏิบัติต่อลูกค้ำตามปกติและอาจพิจารณาผ่อนผันให้บ้างเป็นบางกรณีตามความเหมาะสม
- (3) ประเภท C คือลูกค้ำที่ประสบปัญหาในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ผิดนัดชำระหนี้อยู่เสมอหรือไม่ชำระหนี้คืนติดต่อกันเป็นเวลานาน คือ เป็นลูกค้ำที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 6 เดือน และเป็นลูกค้ำที่ไม่ให้ความร่วมมือ สำหรับในลูกค้ำกลุ่มนี้จะติดตามอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษ จะมีการผ่อนผันให้เฉพาะกรณีที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

การแบ่งประเภทลูกค้ำนี้ จะมีการทบทวนใหม่ทุก 6 เดือน เพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเหมาะสม สำหรับในการศึกษารั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการแบ่งกลุ่มลูกค้ำที่ทำการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้ลูกค้ำประเภท A และประเภท B เป็นกลุ่มที่ 1 (ไม่มีปัญหา) และกลุ่ม C เป็นกลุ่มที่ 2 (มีปัญหา) ทั้งนี้ ได้แบ่งตามสภาพของลูกค้ำ (credit standing) อุตสาหกรรมขนาดย่อมของบริษัท ณ สิ้นปี 2530 ซึ่งในจำนวน 40 โรงงานที่นำมาศึกษานี้แบ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีปัญหา 10 กิจการ และกลุ่มธุรกิจที่ไม่มีปัญหา 30 กิจการ

ผลของการวิเคราะห์ฐานะการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม

จากงบการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมต่าง ๆ ที่นำมาคำนวณอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อหาค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงิน เปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มธุรกิจที่มีปัญหา และกลุ่มธุรกิจที่ไม่มีปัญหา ระยะเวลาตั้งแต่ปี 2528-2530 นี้ พอสรุปออกมาได้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ทางด้านสภาพคล่อง

ก. กลุ่มที่มีปัญหา : อัตราส่วนที่แสดงสภาพคล่องของกลุ่มนี้ อยู่ในเกณฑ์ไม่ดีนัก จะเห็นได้ว่าสินทรัพย์เคลื่อนสัณฐานมีน้อยเกินไป หรือที่สินทรัพย์เคลื่อนสัณฐานมีมากเกินไป ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้น ซึ่งดูได้จาก อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นของกลุ่มที่มีอัตราส่วนโดยเฉลี่ยต่ำมาก คือ 0.77 และ 0.48 ตามลำดับ

ข. กลุ่มที่ไม่มีปัญหา : อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของธุรกิจกลุ่มนี้ เฉลี่ยเท่ากับ 2.49 อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีทุนหมุนเวียนเป็นที่น่าพอใจ คือมีสินทรัพย์เคลื่อนสัณฐานเป็น 2.49 เท่าของหนี้สินเคลื่อนสัณฐาน , อัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นโดยเฉลี่ยอยู่ในอัตราที่น่าพอใจเช่นเดียวกันคือ เท่ากับ 1.41 อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นต่ำสุดของกลุ่มนี้เท่ากับ 0.39 และ 0.09 ตามลำดับ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่น่าจับตามองอย่างใกล้ชิดว่าธุรกิจรายดังกล่าวอาจมีปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้น ทำให้เจ้าหนี้ระยะสั้นมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง ในอนาคตอาจจะเป็นลูกค้าที่มีปัญหาาก็ได้

2. การวิเคราะห์สมรรถภาพในการดำเนินงาน

ก. กลุ่มที่มีปัญหา : อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 1.82% กำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ แสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากสินทรัพย์ในการหากำไรทำได้ไม่ดีนัก อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 1.17 เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายกับสินทรัพย์ถาวรสุทธิแล้ว กลุ่มธุรกิจนี้มียอดขายไม่ค่อยดีคือ ยอดขายเท่ากับ 0.53% เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังเป็นอัตราที่ต่ำมาก ธุรกิจต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ควรพยายามหาทางปรับปรุงการใช้สินทรัพย์ดำเนินงานต่าง ๆ ที่กิจการมีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งสินทรัพย์เคลื่อนสัณฐานซึ่งยังมีการจัดการไม่ใคร่ดี ตลอดจนสินทรัพย์ประจำ และต้องควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ด้วย

ข. กลุ่มที่ไม่มีปัญหา : อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 13.85% กำไรอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากสินทรัพย์มีประสิทธิภาพดีพอสมควร , อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขายเท่ากับ 13.26% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นที่น่าพอใจ , อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 อยู่ในขั้นพอใช้ได้ ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่มีปัญหา แสดงว่าธุรกิจกลุ่มนี้สามารถใช้จ่ายประโยชน์จากสินทรัพย์ในการหารายได้ได้ดีกว่ากลุ่มที่มีปัญหา

3. การวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไร

ก. กลุ่มที่มีปัญหา : อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมเฉลี่ย (5.19%) แสดงให้เห็นว่าธุรกิจนี้ขาดทุน คือ ได้ผลตอบแทนไม่คุ้มกับเงินที่ลงไป นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นก็ขาดทุนเท่ากับ (18.04%) แสดงว่าธุรกิจส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีการหาเงินทุนจากการกู้ยืมหรือจากเจ้าหนี้มากกว่ามีการใช้เงินทุนจากเจ้าของ (net worth) กล่าวคือ ใช้ทุนตัวเองน้อยแต่กู้ยืมมาก ดังนั้น เมื่อกิจการมีผลการดำเนินงานขาดทุน จึงส่งผลให้อัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นต่ำ ซึ่งในที่นี้แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้จึงไม่มีความสามารถในการจัดโครงสร้างของเงินทุนว่าควรจะใช้เงินทุนจากการกู้ยืมและจากเจ้าของในสัดส่วนเท่าใดจึงจะให้ผลตอบแทนต่อเจ้าของสูงสุด

ข. กลุ่มที่ไม่มีปัญหา : ความสามารถในการหากำไรของกลุ่มธุรกิจนี้อยู่ในระดับที่ดีพอใช้ ซึ่งอัตราผลตอบแทนจากทุกกิจกรรมเฉลี่ยและอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ยมีค่า 6.07% และ 11.14% ตามลำดับ นอกจากนี้จะพบว่าธุรกิจส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีความสามารถในการจัดโครงสร้างของเงินทุนได้ดี เพราะผลตอบแทนต่อเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น (net worth) มีค่าสูงกว่าผลตอบแทนต่อเงินทุนรวมทั้งหมด

4. การวิเคราะห์อัตราส่วนแสดงนโยบายทางการเงิน

ก. กลุ่มที่มีปัญหา : อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 แสดงให้เห็นว่า เงินทุนที่จัดหาเข้ามาลงทุนในสินทรัพย์รวม 100 บาท นั้น มาจากการก่อหนี้ถึงระยะสั้นและระยะยาวรวมกัน 74 บาท , อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำมากคือ เท่ากับ 0.27 ดังจะเห็นได้ว่าบางกิจการมีความสามารถอยู่ในลักษณะติดลบ (0.26) เนื่องจากกิจการส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มักกำไรไม่มากนัก จึงทำให้กำไรที่จะนำไปชำระดอกเบี้ยไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ความคุ้มครองที่เจ้าหนี้ระยะยาวได้รับจากเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในสภาพที่เสี่ยงมาก คือ อัตราส่วนนี้คำนวณได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 หรือ 240% นั้นหมายความว่า เจ้าหนี้ของธุรกิจกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งไม่ได้รับความคุ้มครองจากเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นถึง 140% นั่นคือ หากกิจการล้มละลายไป เจ้าหนี้ส่วนหนึ่งต้องรับความเสี่ยงโดยอาจไม่ได้รับการชำระหนี้คืน

ข. กลุ่มที่ไม่มีปัญหา : อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.37 แสดงให้เห็นว่า เงินทุนที่จัดหาเข้ามาลงทุนในสินทรัพย์รวม 100 บาทนั้น มาจากการก่อหนี้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวรวมกัน 37 บาท , อัตราส่วนของความสามารถในการชำระดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจคือ เท่ากับ 3.58 แสดงว่า ถ้าไรจากการดำเนินงานเป็น 3.58 เท่าของดอกเบี้ยจ่าย , ความสามารถในการชำระภาระผูกพันทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจมาก คือ อัตราส่วนนี้คำนวณได้ค่าเท่ากับ 0.45 หรือ 45% นี้แสดงว่า เงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นสามารถให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ระยะยาวได้อย่างมั่นคง

ตารางที่ 2.19

เปรียบเทียบฐานะทางการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม
ระหว่างกลุ่มที่มีปัญหาและกลุ่มที่ไม่มีปัญหา

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratios)	กลุ่มที่มีปัญหา			กลุ่มที่ไม่มีปัญหา		
	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
<u>อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง</u>						
1. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	0.77	0.92	0.26	2.49	4.96	0.39
2. อัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่น	0.48	0.77	0.13	1.41	2.85	0.09
<u>อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน</u>						
1. อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (%)	1.82	7.34	(2.09)	13.85	24.38	5.16
2. อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขาย (%)	0.53	5.09	(6.34)	13.26	29.79	4.75
3. อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวรสุทธิ	1.17	2.73	0.33	1.90	5.55	0.38

ตารางที่ 2.19 (ต่อ)

เปรียบเทียบฐานะทางการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม
ระหว่างกลุ่มที่มีปัญหาและกลุ่มที่ไม่มีปัญหา

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratios)	กลุ่มที่มีปัญหา			กลุ่มที่ไม่มีปัญหา		
	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการหา กำไร						
1. อัตราผลตอบแทนสุทธิ ต่อสินทรัพย์รวม	(5.19)	(1.70)	(8.77)	6.07	12.90	1.17
2. อัตราผลตอบแทน ต่อเงินลงทุนส่วนของผู้ถือหุ้น	(18.40)	(4.40)	(39.87)	11.14	25.53	2.10
อัตราส่วนแสดงนโยบายทางการเงิน						
1. อัตราส่วนแห่งหนี้	0.74	0.83	0.65	0.37	0.62	0.15
2. อัตราส่วนความสามารถในการ จ่ายดอกเบี้ย	0.27	0.85	(0.26)	3.58	7.02	1.22
3. อัตราส่วนความสามารถในการ ชำระภาระผูกพันทางการเงิน	2.40	5.29	1.59	0.45	0.83	0.10

อย่างไรก็ดี ผลการวิเคราะห์ฐานะการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นการวิเคราะห์ในลักษณะเชิงปริมาณ ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องและให้ภาพชัดเจนขึ้น จึงควรทำการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบด้วย เพื่อค้นหาเหตุที่แท้จริงว่า ในบรรดาธุรกิจที่มีปัญหาจำนวน 10 ราย ที่นำมาศึกษา มีปัญหาในการดำเนินงานธุรกิจอย่างไร จึงส่งผลให้ฐานะการเงินของกิจการเสื่อมถอยถึงความไม่มั่นคงตามไปด้วย